

Opleiding SCAN: Analyse van schriftelijke verklaringen

Basicursus: 26-28 september 2017

Vervolgcurcus: 2-3 oktober 2017

Het Centre for Policing and Security organiseert in samenwerking met PAULO Politieopleiding Oost-Vlaanderen, al 15 jaar samen met de Amerikaanse psycholoog, (BA), criminoloog (BA) en polygrafist **Avinoam SAPIR** de **basicursus SCAN**¹ (Scientific Content Analysis). Hij geeft deze opleiding al sinds 1984 in de politieacademies van vooral Engels-talige landen zoals de VS, Canada en Australië. Op **2 en 3 oktober 2017** zal er ook [2-daagse vervolgoopleiding](#) plaatsvinden waarbij enkel de personen toegelaten worden die de basicursus in het verleden reeds volgden. De twee opleidingen kunnen ook meteen na mekaar gevolgd worden.

WAT IS SCAN?

Essentieel voor een goede SCAN is het bekomen van de 'pure versie', waarbij de betrokkene, aan de hand van *één open vraag*, wordt uitgenodigd zelf zijn verklaring over een incident waarbij hij zelf aanwezig was te (laten) noteren, zonder enige tussenkomst of sturing van de rechercheur. Pas nadien, om eventueel ontbrekende informatie te bekomen, mogen enkel *open vragen* gesteld worden die geen enkele sturing of beïnvloeding mogen tonen. Klassieke verhoren zijn niet zelden beïnvloed door de visie van de onderzoeker, die op basis van de politionele, technische en tactische vaststellingen suggestieve vragen zal stellen. De SCAN sluit dit nadeel van klassieke verhoren uit, en is daarom een zeer **zuivere verhoormethode**.

Die aldus bekomen tekst kan vervolgens geanalyseerd worden aan de hand van criteria². Een analyse van een verklaring kan men vergelijken met het onderzoek ter plaatse bij een moordzaak. Een ongetrainde politieman kan op een plaats delict (PD) rondwandelen en absoluut niets zien wat van waarde kan zijn voor het onderzoek. Een rechercheur die getraind is in het systematisch doorlopen en doorzoeken van diezelfde PD zal een schat aan informatie aantreffen. Uit de praktijk blijkt dat verhoorders die een cursus SCAN volgden, in een verklaring méér elementen voor de waarheidsvinding zien dan 'niet SCAN-getrainde' verhoorders.

¹ Voor een uitvoerige beschrijving van de methode zie: *Cahiers Politiestudies nr. 7, Politeia, blz. 105-156.*

² Zeven ervan werden wetenschappelijk onderzocht en bleken valide in het kader van SVA/CBCA en/of Reality Monitoring. Vijf andere maakten het voorwerp uit van wetenschappelijke onderzoeken naar verbale leugendetectie en bleken eveneens valide. Vier criteria werden nog niet wetenschappelijk onderzocht.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK OVER SCAN

We verwijzen daarvoor naar drie gepubliceerde wetenschappelijke onderzoeken³. In een vierde gepubliceerde wetenschappelijke studie werd onderzoek gedaan naar communicatie onder stress, waarbij enkele SCAN-criteria aan bod kwamen⁴. Een vijfde studie, geen wetenschappelijk onderzoek, betreft een 'verkenning' in drie Nederlandse politiekorpsen naar de meerwaarde van de SCAN bij de waarheidsvinding in opsporingsonderzoeken⁵. Uit al die onderzoeken bleek de meerwaarde van SCAN bij verhoren. Zoals bij alle verhoortechnieken bestaan er over de SCAN meningsverschillen, maar het CPS wenst het debat hierover open te houden. Geregeld verschijnen in vaktijdschriften positieve artikels over de SCAN-criteria⁶.

³ DRISCOLL, L.N., "A validity assessment of written statements from suspects in criminal investigations using the Scan technique", *Police Studies*, 1994/17(4), 77-88; SMITH, N., *Reading between the Lines: An evaluation of the Scientific Content Analysis technique (SCAN)*, Police Research Series, Paper 135, Home Office, London, 2001, 1; ADAMS, S.H., JARVIS, J.P., "Indicators of veracity and deception: An analysis of written statements made to police", *Speech, Language and the Law*, 2006/13(1), 1-22.

⁴ ADAMS, S.H., *Communication under stress: Indicators of veracity and deception in written narratives*, Falls Church, Virginia, Virginia Polytechnic Institute and State University, 2002, 137p.

⁵ BETHLEM, T., OOSTING, J., TEERNSTRA, M., *Eindrapportage waarheidsvinding via woordanalyse*, Politie Amsterdam, 2006, 39 p.

⁶ Enkele voorbeelden: SCHAFFER, J.R., "Text bridges and the micro-action interview", *FBI Law Enforcement Bulletin*, januari 2008, 20-24; SANDOVAL, V.A., "Interview clues. Words that leave an investigative trail", *FBI Law Enforcement Bulletin*, januari 2008, 1-9; ADAMS, S.H., HARPSTER, T., "911 Homicide calls and statement analysis. Is the caller the killer?", *FBI Law Enforcement Bulletin*, juni 2008, 22-30; WELLS, R.C., "The art of investigative interviewing. Countering the lie of omission", *FBI Law Enforcement Bulletin*, januari 2008, 10-12; BREWER, W.F., SAMPAIO, C., BARLOW, M.R., "Confidence and accuracy in the recall of deceptive and nondeceptive sentences", *Journal of Memory and Language*, 2005/52, 618-627; ADAMS, S., JARVIS, J., "Are you telling me the truth? - indicators of veracity in written statements", *FBI Law Enforcement Bulletin*, oktober 2004, 7-12; SMITH, S.S., SHUY, R.W., "Forensic psycholinguistics. Using language analysis for identifying and assessing offenders", *FBI Law Enforcement Bulletin*, april 2002, 16-21.

TOEPASSINGEN

Een goed verhoorder vraagt zich bij elk verhoor af of de verhoorde de waarheid spreekt, misleidt of zich gewoon vergist. Hij beschikt niet altijd over externe controlepunten en laat zich daarom heel dikwijls leiden door zijn 'buikgevoel', een ander woord voor verhoorervaring. **Een verhoorder die geen signalen van misleiding kent en niet voortdurend alert is voor misleiding, is naïef en niet goed bezig.** Een SCAN kan dit aanvoelen op wetenschappelijk aanvaardbare manier ondersteunen en leiden tot minder verkeerde inschattingen en meer gerichte vraagstellingen met meer onderzoekshandelingen voor de waarheidsvinding tot gevolg.

De SCAN kan een meerwaarde bieden in volgende gevallen:

- in onderzoeken waarbij een groot aantal verdachten en/of getuigen gelijktijdig moeten verhoord worden;
- wanneer wegens tijdsgebrek (b.v. bij interventiepolitie) geen traditioneel verhoor kan afgenomen worden;
- de SCAN laat toe om uit een traditionele verklaring informatie te halen die er niet meteen in onderkend wordt,
- bijvoorbeeld hiaten in het tijdsgebruik bij alibicontroles. In die omstandigheden kan SCAN een meerwaarde bieden in **alle soorten van onderzoeken**;
- afscheidsbrieven bij zelfmoord;
- het inschatten van de waarheidsgetrouwheid van diverse aangiftes, vooral zedenmisdrijven;
- door te trainen in de SCAN-criteria kunnen onderzoekers van 'onbewust bekwaam (buikgevoel)', 'bewust bekwaam' worden in het detecteren van misleiding;
- in het algemeen is de SCAN ideaal als voorbereiding op een traditioneel verhoor.

Het resultaat van een SCAN-analyse geeft de kritische punten in een verklaring weer, die verder bevestigd of onderzocht moeten worden. De SCAN wordt in de Belgische politiescholen niet als doel op zich aangeleerd, maar wel als onderdeel van een ruimere verhoorstrategie, als één van de instrumenten in het arsenaal van een onderzoeker, om zo veel mogelijk informatie uit een persoon los te krijgen.

WAAR?

PAULO Politieopleiding Oost-Vlaanderen

Sprendonkstraat 5 te 9042 Gent-Mendonk

Routebeschrijving: zie www.opac.be. Indien u info wenst over overnachtingsmogelijkheden in de buurt, neem a.u.b. contact op met sec@policingandsecurity.be.

PRAKTISCHE INLICHTINGEN

Het aantal deelnemers is beperkt.

De kostprijs voor de **3-daagse basiscursus** bedraagt **400 euro p.p.** en voor de **2-daagse vervolgcursus 250 euro p.p.** Het studieboek, de middagmalen en de koffiepauzes zijn inbegrepen. Het inschrijvingsgeld dient minstens twee weken voor de aanvang van de cursus betaald te zijn op basis van een factuur te ontvangen van het CPS.

Voor **politimedewerkers** zal de cursus erkend worden als baremische opleiding. Voor **magistraten, gerechtelijke stagiairs en het personeel van de griffies en de parketten**, wordt de tenlasteneming van het inschrijvingsgeld door het Instituut voor de Gerechtelijke Opleiding aangevraagd. *Voor hen die zich inschrijven doch niet effectief aanwezig zijn neemt het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding de eventuele kosten niet ten laste. Vervanging door een collega is evenwel toegestaan, die dan met vermelding van naam en functie tekent naast de naam van de vervangen collega.*

Ook **burgers uit de publieke en private sector (inspecteurs en fraude-onderzoekers)** kunnen aan deze opleiding deelnemen.

De cursus begint elke dag **stipt om 08.00 u en eindigt ten laatste om 16.30u.** **Inschrijven** kan enkel online via de website www.policingandsecurity.be. De inschrijving wordt aan alle deelnemers per e-mail bevestigd.

De SCAN-cursus is een doorgedreven training met veel oefeningen. De theoretische stukken worden op een professionele en begrijpelijke manier gegeven op basis van een studieboek met CD-rom. De cursustaal is Engels, maar het studieboek is in het Nederlands vertaald. Een goede passieve kennis van het Engels is voldoende.

Inschrijven: online via de website uiterlijk tot 31//08/2017: www.policingandsecurity.be: <http://www.policingandsecurity.be/index.cfm?Id=361>

Centre for Policing and Security vzw, Nathalie Roegiers, Pacificatielaan 27, 9000 Gent

Tel: 09/223.24.11, gsm: 0476/20.29.40, email: sec@policingandsecurity.be

Ondernemingsnummer: BE 0449.873.429

Bankadres: BNP Paribas Fortis NV, Warandeberg 3, B-1000 Brussel

Rekeningnummer IBAN: BE09 0012 0873 2457, BIC: GEBABEB

Consulteer regelmatig de webstek van het CPS voor informatie over alle andere activiteiten van het CPS: www.policingandsecurity.be.